

บทสรุป

ปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010

รายงานโลกพรรณความหลากหลายทางชีวภาพ ฉบับที่ 2 ได้นำข้อมูลจากชุดดัชนีชี้วัดในระดับโลกของอนุสัญญาฯ และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ประเมินระบบนิเวศแห่งสหประชาชาติ เพื่อแสดงให้เห็นว่า การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาระบบนิเวศแห่งสหประชาชาติ รายงานฉบับนี้ยังได้เปิดเผยให้เห็นว่า ในขณะที่มีความก้าวหน้าไปมากในการจัดทำนโยบายและคู่มือสำหรับการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ แต่การดำเนินงานในระดับชาติจนถึงปัจจุบันยังมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ประเมินระบบนิเวศแห่งสหประชาชาติช่วยยืนยันว่าจำเป็นต้องมีปฏิบัติการอย่างที่ไม่เคยกระทำมาก่อน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพปี ค.ศ. 2010 ได้ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับชาติ

ขณะที่ปี ค.ศ. 2010 กำลังใกล้เข้ามาถึง ภาคีอนุสัญญาฯ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย จำเป็นต้องดำเนินปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่ง

ภาคีอนุสัญญาฯ ไม่เพียงแต่ต้องให้คำมั่นสัญญาอย่างจริงจังที่จะดำเนินการในประเด็นที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ซึ่งจำแนกระบุโดยอนุสัญญาฯ และแผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาฯ เท่านั้น แต่จะต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีดังกล่าว จำเป็นต้องผสานการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเข้าเป็นองค์ประกอบในการวางแผน นโยบาย และวิธีปฏิบัติของภาคเศรษฐกิจและทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งมีเหตุผลอันดีและโอกาสอีกมากในการผลักดันให้ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นประเด็นที่อยู่ในกระแสหลักมากขึ้น

ความรับผิดชอบเบื้องต้นสำหรับปฏิบัติการจะตกอยู่กับภาคีอนุสัญญาฯ แต่ชุมชนระหว่างประเทศสามารถแสดงบทบาทสนับสนุนที่สำคัญ รวมถึงผ่านทางสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ และสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ นอกจากนี้ บัณฑิตบุคคลและกลุ่มต่างๆ สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นได้จากทางเลือกและกิจกรรมต่างๆ ในฐานะพลเมือง ผู้บริโภค และผู้ปฏิบัติ ตามสิทธิที่ตนมี กรอบ 5.1 จะให้ทะเบียนรายการ (checklist) ของปฏิบัติการหลักที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010

ปฏิบัติการโดยภาคีอนุสัญญาฯ

ปฏิบัติการโดยภาคีอนุสัญญาฯ ควรเป็นไปตามประเด็นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้จำแนกระบุไว้ในแผนกลยุทธ์สำหรับดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรเป็นไปตามความต้องการในการผสานประเด็นที่มีความเป็นกังวลด้านความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถจำแนกระบุปฏิบัติการหลักได้ใน 5 ประเด็น ดังนี้

ปฏิบัติการในประเด็นที่ 1 คือ ภาคีอนุสัญญาฯ ทุกประเทศควรจัดทำกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติที่ครอบคลุมทั่วทุกด้าน และได้รวมเป้าหมายระดับชาติสำหรับปี ค.ศ. 2010 โดยสอดคล้องตามพันธกรณีภายใต้มาตรา 6 ของอนุสัญญาฯ การผสานเป้าหมายดังกล่าวเข้าสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ควรเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทบทวนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสะท้อนถึงคำแนะนำล่าสุดจากสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ และสถานการณ์ระดับชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเป้าหมายระดับชาติควรมีความชัดเจน สามารถวัดได้ และสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานที่รับรองโดยสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ รวมถึงมุ่งเน้นและผลักดันความพยายามในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนภายในประเทศ และเปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ภายใต้กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ เป้าหมายที่ชัดเจนยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจะให้ทั้งวิถีทางที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อความที่มีความซับซ้อน และมีผลเสมือนเป็นพันธกรณีสำหรับรัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดทำปฏิบัติการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

ปฏิบัติการในประเด็นที่ 2 คือ ภาคีอนุสัญญาฯ ทุกประเทศควรให้หลักประกันว่า ได้ดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพของตน โดยที่จะไม่เป็นเพียงแค่นำความคิดในอุดมคติที่ปรากฏบนแผ่นกระดาษเท่านั้น ซึ่งการผลักดันกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย และการดำเนินกิจกรรมในเชิงปฏิบัติอย่างแท้จริง

ปฏิบัติการในประเด็นที่ 3 คือ ภาคีอนุสัญญาฯ ทุกประเทศควรแปลงประเด็นที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งอยู่ในภาคส่วนอื่นๆ นอกเหนือจากภาคสิ่งแวดล้อม ผลักดันให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นประเด็นสำคัญในนโยบาย โปรแกรมและกลยุทธ์ทางการค้า การเกษตร การป่าไม้ การประมง และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และต้องผลักดันให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นประเด็นสำคัญในการวางแผนการพัฒนาของประเทศ รวมถึงการผสานประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กลยุทธ์ของเป้าประสงค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และกลยุทธ์การจัดปัญหาความยากจน การเจรจาหารือระหว่างกระทรวงต่างๆ (inter-ministerial dialogue) จะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการผสานประเด็นความหลากหลายระหว่างภาคเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการจัดทำแผนแบบบูรณาการ รวมถึงกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งอนุสัญญาฯ ได้จัดทำคู่มือที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพขึ้นจำนวนหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือภาคีอนุสัญญาฯ ในการผลักดันให้ประเด็นที่มีความเป็นกังวลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าเป็นองค์ประกอบในการวางแผนระดับชาติ และหากมีการประยุกต์ใช้แนวทางสู่ระบบนิเวศอย่างเป็นระบบ จะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการดำเนินงานตามแนวทางในการผนวกประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ เข้าในแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และแนวทางการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ที่มีอยู่ จะสามารถให้หลักประกันได้ว่าการพัฒนาใดๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ จะเป็นไปโดยมีความเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และมีความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจในทางบวกเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการจัดแรงจูงใจในทางลบที่สนับสนุนการใช้ทรัพยากรมากเกินไปจนขีดจำกัดและก่อให้เกิดการเสื่อมสภาพของระบบนิเวศ จะช่วยส่งเสริมการพิจารณาประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพในภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ส่วนการสร้างตลาดสำหรับบริการจากระบบนิเวศตามความเหมาะสม จะช่วยสนับสนุนให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคประเมินคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ และวางแผนสำหรับการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

ปฏิบัติการในประเด็นที่ 4 คือ ภาคีอนุสัญญาฯ จำเป็นต้องให้หลักประกันว่ามีทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงิน ตลอดจนทรัพยากรทางวิชาการและเทคโนโลยี เพียงพอต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการแห่งชาติ ดังที่ได้หารือในบทที่ 3 ว่า ในการกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวของทรัพยากรการเงินนั้น ภาคีอนุสัญญาฯ จำเป็นต้องผสานประเด็นที่มีความเป็นกังวลเกี่ยวกับความ

ภาพ: นฤมล กฤษณชาญดี (ใช้เครื่องจับพิกัดทางภูมิศาสตร์ (GPS) และการใช้แผนที่ในการสำรวจพื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย)

หลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กระบวนการวางแผนการพัฒนา พร้อมเงินทุนสนับสนุนที่มีให้ โดยเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการจัดปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปริมาณการจัดสรรทรัพยากรการเงินและทรัพยากรอื่นๆ จะขึ้นอยู่กับว่าสาธารณชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเพิ่มมากขึ้นเพียงใด และขึ้นอยู่กับความสนใจของภาคการเมืองการปกครองที่มีต่อประเด็นเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นด้วย

ปฏิบัติการในประเด็นสุดท้าย คือ ภาคีอนุสัญญาฯ ควรส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และปฏิบัติการระดับชาติภายใต้อนุสัญญาฯ เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและเท่าเทียมในวงกว้างมากขึ้น ในกรณีนี้ ภาคีอนุสัญญาฯ ควรดำเนินการพยายามทุกวิถีทางเพื่อรายงานเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010 โดยครอบคลุมทุกประเด็นไว้ในรายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์สัตวศาสตร์ ฉบับที่ 4 ซึ่งรายงานแห่งชาติฯ ไม่เพียงแต่จะช่วยสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ในการวิเคราะห์ประเมินสถานะของการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ และช่วยปรับรายละเอียดของคำแนะนำแนวทางที่มีให้แก่ภาคีอนุสัญญาฯ เท่านั้น แต่ยังสามารถนำรายงานแห่งชาติฯ นี้ไปปรับใช้เป็นเสมือนคู่มือการติดต่อสื่อสารแก่สาธารณชนได้ นอกจากนี้ สามารถนำเอารายงานที่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เว็บไซต์ และวัสดุอื่นๆ ที่ได้จากกระบวนการรายงาน ไปใช้ในการกระตุ้นเตือนให้สาธารณชน

รับทราบถึงสถานภาพและแนวโน้มของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศของตน และในการสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการกล่าวถึงภัยคุกคามที่ได้จำแนกระบุไว้แล้ว

ปฏิบัติการโดยชุมชนระหว่างประเทศ

สมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพจัดให้มีการหารือเบื้องต้นสำหรับชุมชนระหว่างประเทศ เพื่อให้การตกลงเกี่ยวกับวาระและปฏิบัติการที่จำเป็นสำหรับการกล่าวถึงภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งความรู้ความเข้าใจร่วมกันจะเกิดขึ้นจากการเจรจาต่อรองโดยรัฐที่เป็นภาคีอนุสัญญาฯ และยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองขององค์กรระหว่างรัฐบาลต่างๆ (เช่น หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ) และภาคประชาสังคม (เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) กลุ่มชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น) ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการของอนุสัญญาฯ ดังนั้น ข้อมติในระดับอนุสัญญาฯ สามารถเกิดขึ้นได้ จากการได้รับความรู้และประสบการณ์ในประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่ดีที่สุดที่มีอยู่ และช่วยเหลือในการกำหนดมาตรฐานสำหรับปฏิบัติการในระดับชาติ

สมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ต้องดำเนินการสำคัญเกี่ยวกับการทบทวนความก้าวหน้าในการอนุรักษ์อนุสัญญาฯ และการพิจารณาปฏิบัติการที่จำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ อย่างต่อเนื่อง ข้อมติของสมาชิกภาคีอนุสัญญาฯ ที่เกิดจากกระบวนการติดตามตรวจสอบนี้ สามารถใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

การปฏิบัติการในระดับชาติ และช่วยเหลือในการทบทวนความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010 ได้ ดังนั้น สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จำเป็นต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่แม่นยำและทันสมัยเกี่ยวกับสถานะของการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ ในประเทศสมาชิก ในกรณีนี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ จะให้การสนับสนุนในการทบทวนอย่างลึกซึ้งถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ และการจัดสรรทรัพยากรการเงินให้แก่ภาคีอนุสัญญาฯ และจะทำการศึกษารวบรวมรายงานแห่งชาติฯ ฉบับที่ 3 และฉบับต่อๆ ไปที่ภาคีอนุสัญญาฯ จัดทำและจัดส่งมาให้ อย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุกด้าน รวมถึงการปรับปรุงการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่มีให้แก่สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ และให้แก่ภาคีอนุสัญญาฯ โดยตรง

นอกจากการปรับปรุงคำแนะนำแนวทางที่มีให้แก่รัฐสมาชิกแล้ว สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จำเป็นต้องทำการศึกษาและจัดทำแนวทางที่ชัดเจนในการเพิ่มพูนการดำเนินงาน ซึ่งงานเกี่ยวกับการจัดทำและส่งเสริมคู่มือสำหรับการประเมินคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ และการกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่มพูนความพยายามในการผลักดันให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นประเด็นที่อยู่ในกระแสหลักได้อย่างมีนัยสำคัญ และควรถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ อนึ่ง การดำเนินงานที่เพิ่มพูนมากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากรและความช่วยเหลือทางวิชาการอย่างเพียงพอให้แก่ภาคีอนุสัญญาฯ ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010 และการดำเนินงานตามโปรแกรมงานว่าด้วยการถ่ายเทเทคโนโลยีและความร่วมมือทางเทคโนโลยีของอนุสัญญาฯ จะเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะให้ประโยชน์แก่การดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยสามารถบรรลุผลสำเร็จในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้จากการพัฒนากลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (Clearing-House Mechanism) ของอนุสัญญาฯ และเอื้ออำนวยการพัฒนาการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Clearing-House Mechanism) ในระดับชาติ นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ควรมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการจัดสรรและเอื้ออำนวยความสนับสนุนทางวิชาการสำหรับการดำเนินงานในระดับชาติ รวมถึงในการเสริมสร้างพันธมิตรความร่วมมือที่เข้มแข็งมากขึ้น กับหน่วยงานระหว่างประเทศที่ได้ลงมือปฏิบัติงานจริงแล้ว

ถึงแม้ว่า สมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ จะเปลี่ยนจุดเน้นไปเป็นที่ประเด็นของการดำเนินงานแล้วก็ตาม แต่ยังมีประเด็นทางนโยบายหลักๆ อีกบางประเด็นที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากความตกลงและปฏิบัติการร่วมกันโดยชุมชนระหว่างประเทศ โดยประเด็นที่สำคัญยิ่งคือ การจัดทำระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ (international regime on access and benefit sharing) ให้เสรีสมบูรณ์ ส่วนในประเด็นการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเท่าเทียมให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องผลานนโยบายที่พัฒนาขึ้นภายใต้อนุสัญญาฯ เข้ากับเครื่องมือ

ทางนโยบายระหว่างประเทศในภาคเศรษฐกิจและการค้า รวมถึงนโยบายต่างๆ ภายในภาคสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันด้วย เนื่องจากมีความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมหลายฉบับซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ซ้ำซ้อนกัน ในขณะที่สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ สามารถเอื้ออำนวยการผสมผสานสอดคล้องในนโยบายกับความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ โดยการจัดทำแนวทางความร่วมมือกับอนุสัญญาฯ องค์กรและภาคส่วนอื่นๆ ที่เป็นระบบมากขึ้น และภาคีอนุสัญญาฯ จะมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการเน้นถึงประเด็นที่มีความเป็นกังวลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในเวทีการหารือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงในการประชุมของความตกลงอื่นๆ ที่ประเทศเหล่านั้นเป็นภาคีสมาชิกอยู่

ประเด็นสุดท้ายคือ การบรรลุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ จำเป็นต้องอาศัยปฏิบัติการร่วมกันจากทุกชาติในโลก ในการนี้ชุมชนระหว่างประเทศควรแสวงหาหนทางเพื่อให้อนุสัญญาฯ มีสมาชิกจากทั่วโลก (universal membership) เนื่องจากไม่มีประเทศใดสามารถดำรงสถานภาพเป็นเพียงแค่ผู้สังเกตการณ์ในความตกลงที่ครอบคลุมประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับความยั่งยืนของชีวิตบนผืนโลกเช่นนี้ได้

ปฏิบัติการโดยปัจเจกบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

แรงขับเคลื่อนทางการเมืองในการกล่าวถึงประเด็นที่มีความเป็นกังวลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามประเด็นที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งระบุโดยปัจเจกบุคคล ผ่านทางการเลือกตั้ง/การใช้สิทธิออกเสียง และในทุกแง่มุมของการดำรงชีวิตประจำวันของบุคคลเหล่านั้น

ในระดับของการเมืองการปกครองนั้น ปัจเจกบุคคลสามารถช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนได้ โดยเรียกร้องปฏิบัติการจากรัฐบาลในทุกระดับ ขณะที่นักการเมืองสามารถให้คำมั่นสัญญาแก่ประชาชนได้ จากการลงนามในความตกลงระหว่างประเทศ หรือจากแผนและกฎระเบียบข้อบังคับระดับชาติอื่นๆ และปัจเจกบุคคลต้องพยายามหาหนทางทำให้รัฐบาลรับผิดชอบและปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในกรณีที่ไม่มีความตกลงอย่างเป็นทางการเพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตาม ทำให้ไม่สามารถให้หลักประกันได้ว่าประเทศต่างๆ ได้ดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ อีกประเด็นที่มีความสำคัญมากคือ ปฏิบัติการในระดับเมืองหรือเทศบาล (municipal level) เนื่องจากสามารถกระตุ้นให้ภาคส่วนต่างๆ ในชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นที่พวกเขาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และยังสามารถสื่อสารข้อความหรือข่าวสารสำคัญไปยังผู้บริหารระดับสูงในรัฐบาลได้

ปัจเจกบุคคลยังสามารถดำเนินความพยายามเพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้น จากการมีส่วนร่วมในกลุ่มชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กรในภาคประชาสังคมอื่นๆ โดยเสียสละเวลา แบ่งปันความรู้ ความชำนาญ และ/หรือเงินทุนของตนให้ ตามความเหมาะสม ซึ่งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรในภาคประชาสังคมอื่นๆ ได้มีส่วนช่วยเหลือการดำเนินงานตามอนุสัญญาฯ เป็นอย่างมาก สมัชชาภาคี

ภาคีอนุสัญญา

- ◆ กำหนดเป้าหมายระดับชาติสำหรับปี ค.ศ. 2010 และผลตามเป้าหมายดังกล่าวเข้าสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ
- ◆ ดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นที่การบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010
- ◆ ผลตามประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ เข้าสู่นโยบาย โปรแกรมและกลยุทธ์แห่งชาติ ในด้านการค้า การเกษตร การป่าไม้ การประมง และการพัฒนา
- ◆ จัดหาทรัพยากร และเสริมสร้างสมรรถนะในการดำเนินงานตามกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ
- ◆ รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน

ประชาคมระหว่างประเทศ ผ่านทางสมัชชาภาคีอนุสัญญา

- ◆ ให้กรอบการดำเนินงานสำหรับติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และให้หลักประกันในการให้ข้อมูลตอบสนอง (feedback) จากรายงานการดำเนินงานในประเด็นหัวข้อต่างๆ
- ◆ ส่งเสริมและจัดทำคู่มือการดำเนินงาน รวมถึงคู่มือการประเมินคุณค่าและการสร้างแรงจูงใจ
- ◆ ให้หลักประกันในการจัดสรรทรัพยากรและความช่วยเหลือทางวิชาการที่จำเป็น
- ◆ จัดทำระบอบระหว่างประเทศว่าด้วยการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ให้เสรีจสมบูรณ์
- ◆ ให้หลักประกันในความผลานสอดคล้องของนโยบายระหว่างความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมกับระบอบการค้าและระบอบเศรษฐกิจต่างๆ

ปัจเจกบุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ◆ เรียกร้องปฏิบัติการและความรับผิดชอบจากรัฐบาล
- ◆ ช่วยเหลือการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010 ผ่านทางพันธมิตรความร่วมมือกลุ่มต่างๆ
- ◆ ส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืน ทั้งโดยตรงและโดยผ่านทางห่วงโซ่อุปทาน (supply chain)

อนุสัญญา กำลังศึกษาถึงทางเลือกสำหรับการจัดตั้งกลุ่มพันธมิตรทั่วโลกด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (global partnership on biodiversity) ซึ่งจะช่วยในการรวบรวมองค์กรต่างๆ ที่ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือในการบรรลุเป้าหมายปี ค.ศ. 2010

ส่วนชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นนั้นต้องมีบทบาทสำคัญในอนุสัญญา ต่อไป เนื่องจากชุมชนเหล่านี้พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติอย่างใกล้ชิดมาเป็นระยะเวลาช้านาน จึงมีทักษะและมุมมองเกี่ยวกับทรัพยากรและความรู้ที่สืบทอดมาตามธรรมเนียมประเพณีที่มีคุณค่า ซึ่งสามารถช่วยประชาคมโลกให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ การจัดตั้งกองทุนตามความสมัครใจเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นจะช่วยทำให้ผู้แทนของกลุ่มชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นเข้าร่วมในการประชุมต่างๆ ของอนุสัญญา ได้มากขึ้น และสำหรับในระดับชาตินั้นก็ต้องมีการรับฟังมุมมอง ข้อคิดเห็น และข้อเรียกร้องของชุมชนดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้กำหนดนโยบายเพิ่มการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

ประการสุดท้าย การดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนล้วนส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และสถานะของระบบนิเวศบนพื้นโลก ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่เราบริโภค สวมใส่ และซื้อหามา ตลอดจนจนสถานที่ที่เราอยู่อาศัย ทำงาน และท่องเที่ยว นั้น ล้วนแต่ไม่ใช่ว่าเลือกที่เป็นกลาง ส่วนทางเลือกสำหรับการบริโภคอย่างยั่งยืน เช่น อาหารชีวภาพ (organic food) และเทคโนโลยีที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น กำลังมีเพิ่มมากขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่เราจะสามารถลดปริมาณขยะที่เกิดจากการบริโภคทรัพยากรในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น ส่วนบริษัทและภาคธุรกิจต่างๆ ควรแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมของตน

รวมถึงการเลือกซื้อวัตถุดิบหรือสินค้าจากผู้ผลิตซึ่งใช้วิธีปฏิบัติที่ยั่งยืน และอนุสัญญา ได้เพิ่มความพยายามในการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจัดทำภารกิจและความท้าทายเกี่ยวกับประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ ปี ค.ศ. 2010”

ความท้าทายในการดำเนินงานเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เราต้องเผชิญนั้นเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่และยากลำบาก แต่หากไม่มีการดำเนินการใดๆ เลย ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะมีมูลค่าสูงมากกว่าเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์ทุกคนล้วนได้รับประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และจะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากหากความหลากหลายทางชีวภาพสูญหายไป อย่างไรก็ตาม เราจำเป็นต้องตระหนักว่า ความสูญเสียดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ ในระดับที่แตกต่างกันโดยประชาชนผู้ยากไร้ในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกจะเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบในทางลบจากการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุด การพิสูจน์ให้เห็นว่า ประชาคมโลกมีสำนึกห่วงใยและใส่ใจต่อประชาชนผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในสังคมขึ้นอยู่กับการให้หลักประกันว่า ปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชนเหล่านี้จะได้รับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะได้รับการแบ่งปันอย่างเท่าเทียมให้แก่ทุกฝ่าย ทั้งหมดนี้หากจะสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางเศรษฐกิจและสังคม และประเด็นต่างๆ ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเสียใหม่ ซึ่งอาจดูเป็นพันธกรณีที่หนักหนาสาหัสและยากลำบาก แต่ก็เป็นที่สามารถทำให้เป็นจริงได้ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือเกื้อกูลจากทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งล้วนแต่มุ่งหวังให้อนาคตแห่งโลกของเราเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น